

**UNIVERSITATEA DE VEST TIMI OARA
FACULTATEA DE DREPT
COALA DOCTORAL**

TEZ DE DOCTORAT

*Criteria și teorii cu privire la existența
succesiunii de legi penale în timp*

REZUMAT

**Conduc tor de doctorat,
Prof. univ. dr. Viorel PA CA**

**Doctorand,
Ionuț NEFLIU**

**TIMI OARA
2018**

Introducere

S-a remarcat în doctrina vest-europeană că nu există în literatura juridico-penală o teorie generală a aplicării legii penale în timp, pe măsura chestiunilor practice ridicate de aplicarea legii penale în timp, fiind necesară o analiză reală asupra rațiunii dispozițiilor constituționale și legale în materie. Acest lucru se datorează –remarcă Taipa de Carvalho – viziunii simplificatoare care reduce nejustificat problema conflictului temporal al legilor penale la normele de drept penal material, și, printre acestea, în principal la *preceptul sancționatoriu* al acestor norme.

E.M. Ambrosetti explică atenția majoră acordată de penaliștii italieni în ultimele decenii chestiunilor de aplicare în timp a legii penale prin amploarea și contradicțiile cadrului jurisprudențial cu privire la numeroasele cazuri de succesiuni de legi penale.

Într-adevăr, se poate constata că principiul aplicării legii penale mai favorabile (*lex mitior*), ca principală regulă în domeniul aplicării în timp a legii penale, s-a bucurat de la consacrarea sa în Codul penal Napoleon (Codul penal francez de la 1810) până în zilele noastre de o continuă extindere la nivelul fiecărui sistem juridic național. Astfel, de la *tratamentul sancționator mai favorabil* noțiunea de lege penală mai favorabilă a ajuns să acopere nu doar incriminarea, dar și *condițiile obiective de punibilitate* (pedepsibilitate) –concept necunoscut doctrinei române– sau *cauzele justificative* ori *circumstanțele de comitere a infracțiunii*.

Doctrina vest-europeană, susținută de legislație și jurisprudență, avansează soluții potrivite căroră chiar și dispozițiile procesual penale care au conținut material, adică prezintă incidență asupra tipului (felului) și cuantumului de pedeapsă, ar trebui să se supună aceluiași regim juridic intertemporal specific dreptului penal substanțial.

Dacă dreptul penal și dreptul procesual penal sunt „fațetele aceleiași monede”, constituind nucleul „*tiințelor penale integrate*”, atunci există cu siguranță premise ca dreptul intertemporal să nu fie atât de diferit în funcție de „spații comune” între dreptul penal și dreptul procesual penal.

Cu alte cuvinte, nu sediul de reglementare (Cod penal sau Cod de procedură penală) este esențial pentru a stabili dacă are loc aplicarea legii penale mai favorabile, ci conținutul material, de drept penal substanțial al legii în cauză, altfel legiuitorul ar putea să evite în mod fraudulos exigențele legii penale mai favorabile, trecând sub eticheta de lege procesual penală unele norme de drept material. În acest sens este și Decizia Curții Constituționale nr. 1483/2011¹ din 8 noiembrie, în care s-a afirmat că, în ce privește criteriile de delimitare a normelor de drept penal de cele de procedură penală, așezarea acestor norme în Codul penal sau în Codul de procedură penală nu constituie un criteriu pentru deosebirea lor.

Ramuri de drept atât de diferite de dreptul penal, cum sunt dreptul comercial și dreptul fiscal, împrumută și ele din capacitatea de echilibrare a intereselor și din potențialul de justiție al

¹ Publicat în M.Of., nr. 853 din 02 dec. 2011.

principiului legii penale mai favorabile (*lex mitior*), de i vorbim de exemple mai degrab izolate sau pur teoretice în planul dreptului comparat.

În alt ordine de idei, în orice societate democratic trebuie să existe, mai ales în domeniul dreptului penal, o preocupare rațional spre soluțiile umaniste, de echilibru, iar principiul aplicării legii penale mai favorabile este un principiu de *fair-play* și adecvare sancționatorie, de coerență și unitate, prin care legiuitorul nu caută să-l instrumentalizeze pe inculpat sau condamnat în cobai al politicii penale, ci, dimpotrivă, este interesat să-i asigure acestuia de fiecare dată un tratament cât mai corect, mai previzibil și totodată mai corespunzător nevoilor societății sau chiar intereselor victimei infracțiunii. Așa cum inspirat s-a afirmat, în centrul dreptului penal există o logică a justiției care nu se reduce la simpla eficacitate, iar societățile umane își reclamă propriile soluții de justiție ca mijloc de satisfacere a exigențelor proprii cultural-istorice și existențiale.

Debutul acestei remarcabile jurisprudențe inovatoare este cauza *Scoppola vs. Italia* (2009), când Marea Cameră CEDO a decis, schimbându-și jurisprudența anterioară, că principiul legii penale mai favorabile este nu doar o clarificare a regulilor succesiunii de legi penale în timp, ci se află în acord cu un element esențial din art. 7 din Convenție și anume previzibilitatea pedepselor (par. 108 din decizie).

Având în vedere cele sus-menționate, alegerea temei prezentei lucrări ne apare ca fiind de actualitate, oferind o reflecție necesară asupra paradigmei intertemporale în dreptul penal român, inevitabil în conexiune cu modelele europene și cu fluxul de idei aferent.

Conținutul lucrării

În primul capitol, intitulat „*Sucesiunea de legi penale în timp*”, am arătat că determinarea riguroasă a noțiunii de succesiune de legi penale prezintă o importanță teoretică și practică de nedreptățită, deoarece succesiunea de legi penale luată *stricto sensu* este premisa și condiție de aplicare a legii penale mai favorabile.

Trebuie reținut că ideea de succesiune a legilor penale nu este consacrată expres în dispozițiile art. 15 alin. 2 din Constituția României, care sunt departe de a relua formulările mult mai clare din Codul penal privind aplicarea în timp a legilor penale.

Sucesiunea de legi penale apare în mai multe ipoteze, atunci când se configurează o incriminare nouă. Survine o succesiune de legi când o incriminare nouă este rezultatul amplificării figurilor (modelelor) de infracțiune deja existente sau când, dimpotrivă, se diminuează aria de aplicabilitate a incriminărilor aflate în vigoare.

Pe de altă parte, noțiunea de succesiune de lege penală *lato sensu* cuprinde și ipotezele de lege dezincrimatoare și ar trebui evitată din punct de vedere metodologic, mai ales că și legiuitorul Codului penal român actual o face, tratând chestiunea dezincrimării în art. 4, iar situațiile propriu-zise de lege penală mai favorabilă în art. 5 și 6 Cod penal. Distincția ar trebui păstrată, iar instanțele de judecată să nu aplice în mod greșit ipotezele normative de lege penală mai favorabilă, în loc să rețină, cum ar fi corect, intervenția unor dezincrimări sau depenalizări.

Condițiile existenței succesiunii de legi penale sunt:

- a) să existe o succesiune cronologică de două sau mai multe legi de natură penală;
- b) succesiunea să fie doar modificatoare, nu să aibă natură abrogatorie sau, cum inspirat s-a afirmat, un anumit comportament să își păstreze caracterul ilicit penal prin succesiunea în timp a mai multor legi penale care-l privesc;
- c) succesiunea de legi să se producă între momentul *tempus commissi delicti* și momentul *res judicata* (rămânării definitive a hotărârii judecătorești);
- d) în succesiunea de legi se pot înscrie și legile temporare sau excepționale, dacă ele se constituie în lege penală mai favorabilă față de legea veche sau nouă mai aspră. Această condiție este susceptibilă eventual de amendamente, pentru că principiul egalității în fața legii penale să nu fie înfrânt în funcție de momentul aleatoriu al fazei procesuale în care se găsește inculpatul ce invocă aplicarea legii mai favorabile.
- e) faptul concret să poată fi subsumat atât legii din momentul săvârșirii faptei, cât și legii sau legilor succesive;

-f) situația juridico-penal creată sub legea veche prin comiterea infracțiunii să nu fie epuizată complet în toate consecințele sale penale.

În al doilea capitol, intitulat „Teorii cu privire la succesiunea de legi penale în timp”, am arătat în ordine cronologică evoluția gândirii juridice, a exigențelor teoretice, cu privire la compararea legilor penale aflate în succesiune.

Teoria aprecierii în concret a faptei penale prin care se decide existența sau nu a succesiunii de legi penale în timp este o teorie fundamentată și propusă de Friedrich Oppenhoff în 1896. Ea se poate regăsi în formula „*vorher strafbar, nachher strafbar, also strafbar*” (înainte pedepsibil, după pedepsibil, aadar pedepsibil, trad. ns.), fiind preluată și susținută în Italia de Marcello Gallo și Antonio Pagliaro.

Teoria faptului concret susține că o veritabilă succesiune de legi penale are loc când fapta săvârșită se subsumează atât legii vechi, cât și legii noi, indiferent de modificările aduse structurii tiparului de incriminare și de rațiunile ce stau în spatele fiecărei incriminări.

Teoria continuității ilicitului a fost dezvoltată și s-a aflat în consacrare jurisprudențială în Germania Federală până la sfârșitul anilor 1970, sub denumirea de *Kontinuität des Unrechts* (continuitate a ilicitului). Ea prezintă două variante de lucru, prima bazată pe criteriul identității nucleului de ilicit (*Kontinuität des Unrechtskerns*), în vreme ce a doua variantă a fost creată pe criteriul continuității tipului de ilicit (*Kontinuität des Unrechtstyps*).

Potrivit teoriei continuității ilicitului în ambele sale teze, existența succesiunii de legi penale nu este stabilită prin subsumarea faptei penale concrete sub imperiul a două sau mai multe legi penale succesive, ci prin prezența în cadrul acestor legi a unei continuități a ilicitului.

Teza continuității nucleului de ilicit juridic (*Kontinuität des Unrechtskerns*) are în vedere criteriul principal al rațiunii de protecție a legii penale, adică exigența bunului juridic ocrotit.

Ulterior, doctrina germană a propusă aadar o altă variantă, îmbunătățită, a tezei continuității ilicitului, care să includă și modalitatea de agresiune asupra bunului juridic: teza continuității tipului de ilicit (*Kontinuität des Unrechtstyps*).

Printre teoriile faptului abstract (ale continuității normativ-tipice), se înscrie și teoria raporturilor structurale a lui T. Padovani, care propune acordarea unei atenții sporite atât *raporturilor structurale* dintre faptele juridice considerate în mod abstract (ca tipar legal), cât și *aleezrii lor sistematice*. În același timp, autorul italian prin soluțiile oferite asigură respectarea mai bună a exigențelor neretroactivității legii penale.

Am examinat în al doilea capitol și succesiunea în timp a normelor penale incomplete, prin care și a normelor definitorii. Este necesar în acest context cunoașterea teoriei fragmentelor de norme, precum și a teoriei separației dintre enunțurile normative și alte expresii conținute în

lege. Am adus în discuție, referitor la normele incomplete, și tematica raporturilor dintre lege și actele normative de rang inferior acesteia.

În al treilea capitol, care este dedicat profilului istoric în dreptul penal român al succesiunii de legi penale și al aplicării legii penale mai favorabile, am supus analizei Codurile penale române, de la Codul penal Alexandru Ioan Cuza până la Codul penal din 2014.

Codul penal român de la 1865 este îndatorat modelului francez al Codurilor penale din 1791 și 1810, iar principiul legii penale mai favorabile este reglementat doar cu privire la infracțiuni și pedepse, fiind luat în considerare, în principal, doar cu privire la regimul sancționatoriu.

Codul penal român de la 1937 este îndatorat modelului italian al Codului *Rocco*, prevăzând reguli distincte pentru prescripția acțiunii penale, ceea ce lasă loc neîndoielnic metodei aplicării pe instituții autonome a principiului *lex mitior*.

Codul penal de la 1969 cunoaște o dezvoltare viguroasă și atentă a reglementării acțiunii în timp a legii penale mai favorabile. V. Dongoroz explică noua reglementare prin afirmația că o legislație penală rațională trebuie să urmărească neîncetat ca sancțiunile, care se execută în baza unei hotărâri penale definitive, să aibă suport și în legea nouă, adoptată după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare.

Aplicarea facultativă a legii penale mai favorabile, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, este o inovație majoră a legiuitorului din secolul trecut. Modificarea inovatoare constă, după caz, fie în reducerea proporțională a pedepsei, atunci când legea nouă prevede o pedeapsă mai mică, fie în trecerea la un tip de pedeapsă mai ușoară (comutarea pedepsei), atunci când legea nouă prevede o asemenea pedeapsă.

Codul penal din 2014 și Legea sa de punere în aplicare (Legea nr. 187/2012) revin la o reglementare mai restrictivă a principiului legii penale mai favorabile, înlăturând aplicarea facultativă și ignorând tendința europeană, apărută odată cu jurisprudența *Scoppola* (2009) și *Del Rio Prada* (2012). La aceasta se adaugă și schimbarea de paradigmă adusă de Decizia Curții Constituționale a României nr. 265 din 6 mai 2014, care a consacrat, în pofida curentului quasiunanim din doctrină și jurisprudență, metoda globală de determinare a legii penale mai favorabile.

Analiza profilului istoric al principiului *lex mitior* se încheie cu observații punctuale pe marginea Legii nr. 238/2018 de modificare a Codului penal actual, în final exprimându-ne reticența că noile extinse modificări, care nu respectă minimele norme de tehnică legislativă, pot constitui un progres în această materie.

În al patrulea capitol, intitulat „*Determinarea legii penale mai favorabile*”, am evidențiat pe lângă utilitatea abordării de drept comparat, originea juridico-penală a principiului legii

penale mai favorabile și am supus analizei criteriul de referință temporal *tempus commissi delicti*.

Potrivit teoriei conduitei este irelevant momentul producerii rezultatului, iar soluția corectă a individualizării lui *tempus commissi delicti* este pentru infracțiunile comise în momentul comiterii acțiunii sau a ultimei acțiuni prevăzute în norma incriminătoare, iar pentru infracțiunile omisive în momentul în care ar trebui comisă acțiunea cerută de norma incriminătoare.

O secțiune a lucrării tratează diversele metode de determinare a legii mai favorabile, cu reliefarea importanței aprecierii în concret și evitarea determinării în abstract a legii mai favorabile.

Mai departe am tratat particularitățile aplicării legii penale mai favorabile în cazul condamnărilor definitive, cu analiza amănunțită a evoluției noțiunii de putere de lucru judecat, de la absolutizare la relativizare.

Principiul egalității joacă un rol deosebit în ponderarea celor două principii, pe de o parte, principiul legii penale mai favorabile, pe de altă parte, principiul lucrului judecat. Am subliniat că doar principiul lucrului judecat asigură rang constituțional, în vreme ce principiul egalității al legii penale mai blânde se bucură de o consacrare mai frecventă la nivel constituțional.

Dintre instituțiile de drept penal substanțial aflate în practica judiciară la confluență cu legea mai favorabilă, am ales, din considerente de relevanță, să acordăm un spațiu distinct doar concursului de infracțiuni și liberării condiționate, întrucât multitudinea de situații posibile și de intervenții, prin hotărâri prealabile, ale Înaltei Curți de Casație și Justiție nu ar permite o abordare în limite rezonabile unei teze de doctorat.

În al cincilea capitol, intitulat „Evoluția jurisprudenței europene în materia legii penale mai favorabile”, am parcurs o serie de evoluții jurisprudențiale definitorii în materia analizată.

Cauza *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României* (2007) punctează exigența de a determina corect timpul comiterii infracțiunii și de a evita analogia (sau interpretarea extensivă) în defavoarea inculpatului.

Cauza *Scoppola vs. Italia* (2009) consacră atât principiul legii penale mai favorabile ca fiind implicit conținut în art. 7 din Convenție, cât și principiul legii penale mai favorabile ca drept subiectiv al inculpatului, drept dobândit în cadrul unei proceduri abreviate.

Cauza *Del Rio Prada vs. Spania* (2012) subliniază imperativul de nu aplica un reviriment de jurisprudență în mod radical în defavoarea inculpatului, doar pentru a răspunde unor așteptări sociale. Pe de altă parte, beneficiile penitenciare acordate potrivit legii nu pot fi refuzate la nesfârșit.

Cauza *Gouarré Patte vs. Andorra* (2016) aduce în prim plan necesitatea reaprecierii pedepselor accesorii odată cu schimbările legislative, iar Cauza *Koprivnikar vs. Slovenia* (2017) ne reamintește încă odată importanța interpretării gramaticale și restrictive în dreptul penal. Judecătorii nu pot adăuga la lege și, cu atât mai puțin, nu pot adăuga la sancțiune, fără încălcarea gravă a principiului legalității.

În ultimul capitol, am grupat problemele teoretice aferente aplicării în timp a legilor procesuale penale care conțin dispoziții de drept penal material. Trebuie subliniat că normele tranzitorii nu pot înlocui necesitatea flexibilității normelor de drept intertemporal. Pe lângă principiul activității legii procesuale penale, mai pot fi adăugate și alte reguli, cum ar fi principiul *neretroactivității* legii procesuale penale defavorabile, neretroactivitatea fiind o latură a principiului legii penale mai favorabile.

Până la urmă se poate conveni că regulile de aplicare în timp a legii procesuale penale ar trebui ajustate, astfel încât sfera de garanții cetățenești să fie afectată cât mai puțin de imprevizibilitatea aplicării imediate a noii legi procesuale penale.

Concluzii

În materia succesiunii de legi penale în timp, este nevoie de aprofundarea bazelor teoretice, de clarificarea criteriilor și de determinarea teoriilor cu privire la ce se succede, ce elemente vor fi luate în considerare pentru a se conveni asupra continuității dintre legea veche și legea nouă. Nu mai puțin, aspectele teoretice trebuie să-și dovedească utilitatea prin intermediul practicii judiciare, după cum și practica judiciară trebuie să depășească abordările empirice spre a căuta o perspectivă metodologică.

Sucesiunea de legi penale în timp și principiul aplicării legii penale mai favorabile trebuie să rămână în continuare în principal de competența doctrinei și a jurisprudenței, legiuitorul netrebuind să intervină decât pentru a impune o concepție științifică și politic verificată și validată riguros din punct de vedere dogmatic.

Cuvinte-cheie: *principiul legalității, succesiune de legi penale, teorii ale faptului abstract, teoria raporturilor structurale, tempus commissi delicti, lex mitior, principiul neretroactivității, ne bis in idem, drept represiv.*

CUPRINS

Cuprins.....	2-7
Abrevieri.....	8-9
Introducere.....	10-12

CAPITOLUL I. SUCCESIUNEA DE LEGI PENALE ÎN TIMP

1.1. Noțiunea de lege penală. Principiul legalității.....	13-20
1.2. Distincția dintre intertemporal și tranzitoriu.....	20-23
1.3. Noțiunea de succesiune de legi penale.....	23-38
1.3.1. Condițiile existenței succesiunii de legi penale.....	26-29
1.3.2. Legea intermediară	29-30
1.3.3. Modificarea condițiilor obiective de pedesibilitate.....	31-33
1.3.4. Modificarea cauzelor justificative.....	33-35
1.3.5. Situația legilor temporare și excepționale.....	35-38
1.4. Ordonanțele de urgență ale Guvernului și aplicarea legii penale mai favorabile.....	38-41
1.5. Noțiunea de normă jurisprudențială	42-50
1.5.1. Norma interpretativă jurisprudențială constituțională	45-47
1.5.2. Norma interpretativă jurisprudențială a Înaltei Curți de Casație și Justiție.....	48-50
1.6. Concluzii.....	50-51

CAPITOLUL II. TEORII CU PRIVIRE LA SUCCESIUNEA DE LEGI PENALE ÎN TIMP

2.1. Introducere în teoriile succesiunii de legi penale în timp.....	52-53
2.2. Noțiunea de retroactivitate în dreptul penal.....	53-56
2.3. Principiul neretroactivității legii penale.....	56-60
2.4. Teoria faptului concret.....	60-64
2.5. Teoriile continuității ilicitului.....	64-65
2.6. Teoriile continuității normativ- tipice.....	65-71
2.7. Teoria deplinei cuprinderii și teoria raporturilor structurale.....	71-76
2.8. Succesiunea în timp a normelor penale incomplete.....	76-83
2.9. Concluzii.....	83-84

CAPITOLUL III. PRINCIPIUL APLICĂRII LEGII PENALE MAI FAVORABILE ÎN DREPTUL PENAL ROMÂN

3.1. Legea penală mai favorabilă în Codul penal Alexandru Ioan Cuza (perioada 1865-1936).....	85-91
3.2. Legea penală mai favorabilă în Codul penal Carol al II-lea (perioada 1937- 1968).....	91-97
3.3. Legea penală mai favorabilă în Codul penal de la 1969 (perioada 1969- 2014).....	97-108
3.3.1. Retroactivitatea legii penale (art. 12 Cod penal de la 1969).....	99-102
3.3.2. Aplicarea legii penale celei mai favorabile (art. 13 Cod penal de la 1969).....	102-105

3.3.3. Aplicarea obligatorie a legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive (art. 14 Cod penal de la 1969).....	105-106
3.3.4. Aplicarea facultativ a legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive (art. 15 Cod penal de la 1969).....	106-108
3.4. Legea penal mai favorabil în Codul penal în vigoare.....	109-121
3.4.1. Aplicarea legii penale de dezincriminare (art. 4 Cod penal actual).....	109-112
3.4.2. Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitiv a cauzei (art. 5 Cod penal actual).....	112-113
3.4.3. Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitiv a cauzei (art. 6 din Cod penal actual).....	113-115
3.4.4. Legea penal mai favorabil în Legea nr. 238/2018 de modificare a Codului penal.....	115-120
3.5. Concluzii.....	120-122

CAPITOLUL IV. DETERMINAREA LEGII PENALE MAI FAVORABILE

4.1. Utilitatea analizei de drept comparat.....	123-124
4.2. Geneza juridico-penal a principiului aplicării legii penale mai favorabile.....	125-133
4.2.1. Revoluția Franceză și preeminența legii.....	126-128
4.2.2. Rațiunile teoretice ale principiului legii penale mai favorabile.....	128-130
4.2.3. Autonomia principiului aplicării legii penale mai favorabile.....	130-133
4.3. Criteriul de referință temporal <i>tempus commissi delicti</i>	133-142
4.4. Metodele de determinare a legii penale mai favorabile.....	143-159

4.4.1. Despre aprecierea <i>in concreto</i> și determinarea <i>in abstracto</i>	143-146
4.4.2. Criteriile de determinare a legii penale mai favorabile utilizate de doctrina română	146-147
4.4.3. Metodele diferențiate de determinare a legii penale mai favorabile.....	148-153
4.4.4. Metodele unitare de determinare a legii penale mai favorabile (prin aplicarea în bloc).....	153-157
4.4.5. Metodele de determinare a legii penale mai favorabile -exemple de caz.....	157-159
4.5. Particularitățile aplicării retroactive a legii penale mai favorabile în cazul condamnărilor definitive.....	159-172
4.5.1. Principiul <i>non bis in idem</i> și lucrul judecat.....	159-161
4.5.2. De la absolutizarea la relativizarea lucrului judecat penal.....	162-163
4.5.3. Noțiunea de lucru judecat penal în diversele doctrine europene.....	163-165
4.5.4. Rolul principiului constituțional al egalității în ponderarea principiului legii penale mai favorabile cu principiul lucrului judecat penal.....	166-168
4.5.5. Condițiile reținute de doctrina română pentru aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei.....	169-170
4.5.6. Particularitățile reanalizării, sub incidența legii penale mai favorabile, a condamnărilor definitive la pedeapsa cu amend	171-172
4.6. Legea penală mai favorabilă în cazul concursului de infracțiuni.....	172-180
4.6.1. Poziția doctrinei.....	172-174
4.6.2. Jurisprudența obligatorie în materia legii penale mai favorabile în cazul concursului de infracțiuni.....	174-180
4.7. Legea penală mai favorabilă în cazul liberării condiționate.....	180-181
4.7.1. Poziția doctrinei.....	180-181

4.7.2. Jurisprudența obligatorie în materia legii penale mai favorabile în cazul liber rii condiționate.....	181
--	-----

CAPITOLUL V. EVOLU IA JURISPRUDEN EI CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ÎN MATERIA LEGII PENALE MAI FAVORABILE

5.1. CEDO, impactul interpret rii evolutive asupra noțiunii de lege penal mai favorabil	182-185
5.2. Cauza <i>Dragotoniu i Militaru-Pidhorni vs. România</i> (2007).....	185-186
5.3. Cauza <i>Scoppola vs. Italia</i> , Marea Camer (2009).....	186-187
5.4. Cauza <i>Del Rio Prada vs. Spania</i> (2012).....	188-190
5.5. Cauza <i>Del Rio Prada vs. Spania</i> , Marea Camer (2013).....	190
5.6. Cauza <i>Gouarré Patte vs. Andorra</i> (2016).....	190-191
5.7. Cauza <i>Koprivnikar vs. Slovenia</i> (2017).....	191-193
5.8. Concluzii.....	193-194

CAPITOLUL VI. APLICAREA PRINCIPIULUI LEGII PENALE MAI FAVORABILE ÎN ALTE MATERII DECÂT INFRAȚIUNI ȘI PEDEPSE

6.1. Aplicarea principiului legii mai favorabile dispozițiilor procesual penale materiale.....	195-210
6.1.1. Principiile de aplicare în timp a legii procesual penale.....	195-197
6.1.2. Despre natura juridic a unor instituții de drept represiv	197-198
6.1.3. Consecințele derivate din principiul neretroactivității legii procesual penale.....	198-200

6.1.4. Aplicabilitatea principiului legii mai favorabile la dispozițiile procesual penale materiale. Cadrul general.....	200-204
6.1.5. Aplicabilitatea principiului legii mai favorabile la instituția plângerii prealabile.....	204-205
6.1.6. Aplicabilitatea principiului legii mai favorabile la instituția împ c rii i medierii.....	206-208
6.1.7. Aplicabilitatea principiului legii mai favorabile în cazul prescripției r spunderii penale.....	208-211
6.2. Aplicarea principiului legii penale mai favorabile în domeniul m surilor educative.....	211-216
6.2.1. Critica dispozițiilor speciale (art. 17-22) privind aplicarea legii penale mai favorabile minorilor din Legea nr. 187/2012 de punere în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.....	213-216
6.3. Principiul aplicării legii penale mai favorabile în domeniul m surilor de siguranță	216-220
VII. Concluzii finale.....	221-223
VIII. Bibliografie.....	224-237